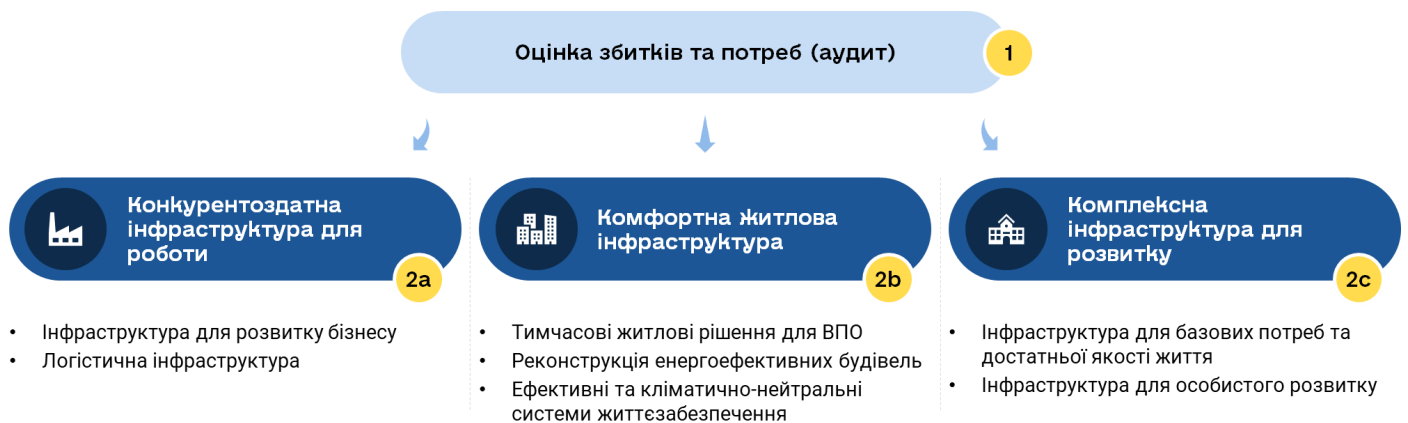

ВІДНОВЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ

Внаслідок війни, що триває, економіці та суспільному добробуту України була нанесені величезні збитки в контексті інфраструктури для роботи, житлової інфраструктури та інфраструктури для розвитку. Україна стоїть перед новою реальністю, яка потребує адаптивного підходу до відновлення та розвитку різних регіонів. Нинішній підхід, орієнтований на особливості територій, необхідно буде адаптувати, щоб врахувати різницю між регіонами та територіями за ступенем руйнації, концентрації ВПО та ризиків для безпеки. Зокрема, території біля кордону з Росією та Білоруссю, тимчасово окуповані території та сусідні регіони, а також території, де розташована військова та критична інфраструктура, потребуватимуть особливої уваги уряду та міжнародних партнерів для забезпечення відновлення та подальшого розвитку територій.

У цьому документі розглядаються основні принципи та інструменти, які будуть вжиті для відновлення та модернізації інфраструктури в Україні, щоб стимулювати повернення українців та забезпечити їм умови для роботи, життя та розвитку. Документ узгоджується з матеріалами, розробленими Національною радою відновлення.

Наведена нижче рамка описує загальну структуру відновлення інфраструктури. Процес має розпочатися з (1) комплексного аудиту поточного стану справ, який дасть оцінку збитків і потреб у терміновому відновленні та подальшому відновленні та розвитку, після чого (2) мають бути розроблені проекти для розбудови інфраструктури для роботи, житлової інфраструктури та інфраструктури для розвитку.

#1. ОЦІНКА ЗБИТКІВ ТА ПОТРЕБ (АУДИТ) складатиметься з двох частин: (1) оцінки збитків у різних сферах, (2) аналізу довоєнного стану мереж інфраструктури для роботи, житлової інфраструктури та інфраструктури для розвитку, а також оцінку потреб населення та бізнесу.

(1) Отримання оперативної та вичерпної інформації про загальну суму збитків та збитків, завданих Україні внаслідок війни, дозволить оцінити наявні прогалини в інфраструктурі та дозволить подавати позови про компенсацію до міжнародних судів. Аудит буде інклюзивним (в результаті процесу збору даних із багатьох різних джерел), а отримана інформація одночасно перевірятиметься різними суб'єктами для точності оцінки.

(2) Повоєнне відновлення буде зосереджено не тільки на відбудові пошкоджених і зруйнованих будівель і споруд. Доцільність кожного інфраструктурного проекту вирішуватиметься відповідно до довоєнного стану інфраструктури та поточних потреб населення та бізнесу у кожному регіоні. Проекти будуть пріоритизовані та узгоджені з комплексними планами територій та генеральними планами міст.

Розробка проектів за трьома пріоритетними напрямками буде прозорим та інклюзивним процесом із залученням місцевого самоврядування, місцевих громадян та бізнесу, галузевих експертних спілок та міжнародних партнерів. Держава буде спиратися на спроможні громади в реалізації проектів відновлення інфраструктури. Проекти сприятимуть зеленому переходу та цифровій трансформації країни для досягнення стійкості відповідно до останніх європейських політик та стандартів.

#2A. КОНКУРЕНТОЗДАТНА ІНФРАСТРУКТУРА ДЛЯ РОБОТИ складається з сталої виробничої та логістичної інфраструктури.

Виробництво | До війни Україна зосереджувалась на двох типах виробничих платформ: браунфілд, які базувалися на неефективних чи занедбаних об'єктах державної власності, та грінфілд на базі індустріальних парків. Після російського вторгнення державна власність та індустріальні парки були перетворені на майданчики для релокації виробничих потужностей. Через поганий стан державного майна та парків процес відновлення підприємницької діяльності був не таким ефективним, як міг би бути. Зараз Україна має гостру потребу в економічному відновленні та створенні нових робочих місць для жінок і чоловіків. Це вимагає продовження довоєнної діяльності та запуску абсолютно нових ініціатив, які прискорять процес, зокрема:

- Удосконалення законодавства щодо індустріальних парків та запуск загальнонаціональної програми створення індустріальних парків для грінфілд проектів по всій країні;
- Перезапуск процесу приватизації або оренди державного майна для створення нових браунфілд можливостей;
- Розвиток мережі центрів підтримки бізнесу, Центру креативної економіки для диверсифікації місцевих економік, наукових центрів стимулювання технологічного виробництва та посилення регіональної SMART-спеціалізації.

Логістика | З початку війни значна частина транспортної інфраструктури була пошкоджена, а вантажні перевезення сповільнено (дороги та залізниці) або навіть повністю паралізовані (морські порти). Війна продемонструвала дисбаланс у логістичній мережі, що вимагає дій, які забезпечать стійкість транспортної системи:

- Реконструювати та прокласти нові залізничні колії європейської ширини;
- Удосконалити пункти пропуску через державний кордон для збільшення їх пропускної спроможності, комфорту та диверсифікації експортних потоків;
- Інтегрувати українську водну транспортну систему в транспортну систему ЄС, збільшити потужність, модернізувати та розвивати порти в Дунайському регіоні, а також продовжити заплановані проекти ДПП;
- Впроваджувати найкращі світові практики у проектуванні та будівництві доріг і мостів, власному виробництві бітуму, розвивати інфраструктуру для електромобілів, велосипедистів та користувачів особистого електротранспорту;
- Реформувати міський та приміський пасажирський транспорт для забезпечення стійкої та якісної мобільності для агломерацій та забезпечення його доступності для різних груп пасажирів, у тому числі маломобільних;
- Реконструювати або розбудувати оптимізовану мережу міжнародних аеропортів (5-7 аеропортів).
- Посилити співпрацю з Європейським Союзом у транспортній сфері, зокрема забезпечити подальшу гармонізацію законодавства України з законодавством ЄСlaw.

Відновлені виробничі потужності та логістична інфраструктура забезпечать робочі місця для жінок і чоловіків, а також ресурси для відновлення громад та регіонів у всіх сферах.

#2B. КОМФОРТНА ЖИТЛОВА ІНФРАСТРУКТУРА складається з комфортного житла та ефективних, кліматично нейтральних систем життєзабезпечення як у сільських та міських громадах, так і між ними.

Нинішній житловий фонд не відповідає потребам населення та стандартам енергоефективності. 80% багатоквартирних будинків були побудовані до 1994 року, і протягом останніх 30 років не забезпечувалося належне утримання. Інфраструктура водопостачання та водовідведення, тепlopостачання та поводження з відходами технологічно застаріла, енергоємна та фізично зношена. Внаслідок воєнних дій, було пошкоджено або зруйновано понад 120 000 житлових будинків. Тому слід реалізувати невідкладні рішення щодо забезпечення житлом та стратегічні ініціативи щодо покращення житлових умов:

- Забезпечити ВПО та людей, чий будинки були пошкоджені, тимчасовим або довгостроковим житлом;
- Відбудувати зруйновані будівлі на основі комплексного та генерального планів територій;
- Запустити програму оновлення житла з пріоритетним акцентом на програму енергоефективності;
- Провести масштабну енергетичну реконструкцію будівель з модернізацією централізованого опалення для зменшення споживання природного газу;
- Запровадити модернізацію систем централізованого питного водопостачання та водовідведення, а також систем поводження з відходами.

Відновлена та розвинена житлова інфраструктура зі стійкими, сталими та інклюзивними рішеннями дозволить переміщенням українським жінкам та чоловікам повернутися до рідних громад, а всім українцям насолоджуватися вищими стандартами життя.

#2С. КОМПЛЕКСНА ІНФРАСТРУКТУРА ДЛЯ РОЗВИТКУ складається з освітньої, спортивної, культурної та туристичної інфраструктури, а також адміністративної інфраструктури, інфраструктури, що забезпечує охорону здоров'я, безпеку та цивільний захист для досягнення високої якості життя.

Багато об'єктів соціальної інфраструктури не відповідали сучасним світовим стандартам і технічно та архітектурно були не здатні надавати якісні послуги, які відповідають потребам різних груп населення. Крім того, не було оптимізовано мережу різних установ, що призвело до збільшення бюджетних видатків на утримання будинків та зниження доступності послуг по всій Україні. В результаті повномасштабного вторгнення мережі соціальної інфраструктури були значно пошкоджені.

Більше того, через безпрецедентний рівень популярності України очікується величезний наплив туристів. Для цього знадобиться збереження та ремонт існуючих пам'яток та створення нових меморіальних та культурних об'єктів. Таким чином, слід реалізувати наступні ініціативи:

- Забезпечити можливість населенню отримувати базові послуги через мобільні та віддалені рішення, незважаючи на умови зруйнованої або недостатньої інфраструктури;
- Розробити типові проекти об'єктів соціальної інфраструктури, які враховуватимуть європейські стандарти якості послуг, сталості, безпеки, інклюзивності та можуть бути масштабовані та адаптовані до потреб різних типів територій;
- Запустити процес відновлення мереж соціальної інфраструктури;
- Підтримувати та розвивати туристичну інфраструктуру, в тому числі культурні об'єкти для популяризації української історії та зміцнення національної пам'яті, а також забезпечення безпеки туристичних турів в Україні.

Нова соціальна інфраструктура буде відповідати запитам різних груп населення та задовольнить їхні потреби. Це створить комплексні системи для розвитку спільнотам із міцними соціальними зв'язками, почуттям взаємної відповідальності та високою якістю життя в Україні.

МОЖЛИВОСТІ ПІДТРИМКИ | Комплексна та багатогалузева програма відновлення та розвитку інфраструктури буде підтримуватися ефективно скоординованим набором різноманітних фінансових інструментів, до яких можуть долучитися міжнародні партнери: (1) *угоди про державно-приватне партнерство* щодо інфраструктури для роботи та розвитку; (2) *кредитні програми від МФО* для держави та громад для реалізації їхніх проектів у сфері житлової інфраструктури та інфраструктури для роботи; (3) *комплексні грантові програми* для громадських організацій, регіональних інституцій розвитку та місцевого самоврядування для стимулювання відновлення територій та відбудови конкретних об'єктів інфраструктури; (4) *краудфандингова ініціатива United 24*, спрямована на загальну відбудову України; (5) *муниципальні облигації* для фінансування планів розвитку громад; (6) *інструменти зеленого фінансування* для енергоефективних та сталих проектів у кожній сфері. Планування з урахуванням особливостей територій і потреб надасть міжнародним партнерам можливість найбільш ефективно інвестувати в українське відновлення.

На запит Організаційного комітету URC2022 цей бриф був підготовлений Центром економічного відновлення (ЦЕВ) на основі широких консультацій із стейкхолдерами, зокрема представниками влади, громадянського суспільства, бізнесу, місцевого самоврядування та наукових кіл. Висловлені точки зору належать авторам та коментаторам, і їх не слід розглядати як позицію урядів України чи Швейцарії.